

Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen

30 oktober 2023

Introductie

Het Bureau voor de Staatsschuld, ook wel bekend als SDMO, is in 2022 gestart met het kwartaalverslag Overzicht Macro Economische Ontwikkelingen. Op kwartaalbasis zullen de relevante internationale en lokale economische ontwikkelingen gepresenteerd worden middels dit verslag. In dit verslag worden de ontwikkelingen op basis van beschikbare data beschreven.

Mocht u na het lezen vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met het Bureau voor de Staatsschuld en wel als volgt: emailadres: info@sdmo.org en telefoon: 597 552644 of 597 552645.

Samenvatting

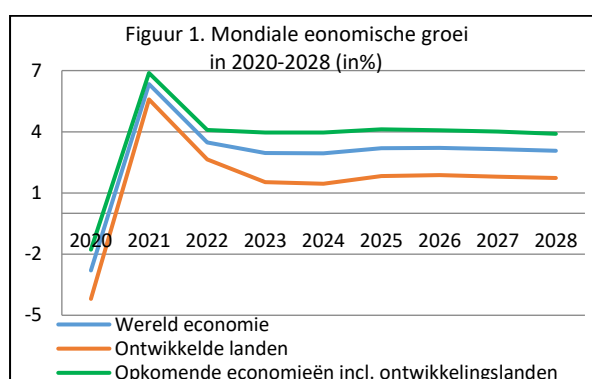
Aan de hand van de meest recente, bijgewerkte en beschikbare statistieken en informatie, evenals de vooruitzichten tot en met oktober 2023, is de analyse gemaakt die als volgt samen te vatten is:

- Het herstel van de mondiale economische groei wordt steeds vertraagd door de spanningen in de wereld. De groei op middellange termijn is ca. 3 procent. Dit is ook de gemiddelde groeiverwachting van de Surinaamse economie in deze periode.
- Volgens het ABS groeide de Surinaamse economie in 2022 met 2,4 procent. De verwachting is dat de groei in 2023 en 2024 respectievelijk 2,5 en 2,8 procent zal bedragen. De groei wordt voornamelijk gedreven door de dienstensector, terwijl de secundaire en primaire productiesectoren in 2023 wat aan het aantrekken zijn.
- In het eerste halfjaar van 2023, zijn de exportopbrengsten uit goederen en diensten 10 procent (USD 123 miljoen) lager dan in het eerste halfjaar van 2022. De lagere exportwaarde is vrijwel in alle categorieën exportproducten merkbaar, maar is vooral het gevolg van een lagere exportvolume van goud en een lagere exportprijs voor olie.
- De wisselkoersen zijn vanaf april vrij stabiel te noemen en zorgen voor een lage maand inflatie in de periode april en september tussen de 1 en 3 procent.
- Vanwege een stijging van de kasreserve en stijgende concurrentie positie van banken onderling om SRD kredieten uit te zetten is er sprake van een dalende gemiddelde rentevoet op SRD kredieten in 2023 merkbaar.
- Het overheidsfinancierings- en primair resultaat per ultimo juli 2023 waren overschotten van ca. 0,5 procent om 1,7 procent van het bbp. Echter zien wij een stijgende trend bij de nog niet betaalde reçu's voor geleverde goederen en diensten aan de overheid.
- Op 23 oktober heeft de overheid een bond exchange aangekondigd die op 3 november succesvol is afgesloten, waarbij de bestaande Oppenheimer obligatie leningen ingeruild zijn geworden voor een nieuwe tegen geherstructureerde voorwaarden. Hiermee is de herstructurering van de grootste schuld van de Staat bijna volledig afgewikkeld.

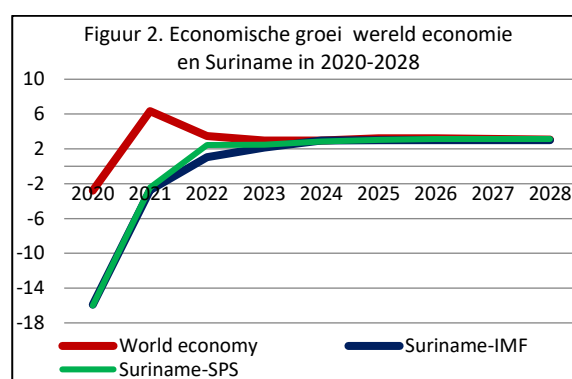
Economische groei en investeringen

De mondiale economie is langzaam aan het herstellen van de klappen van de COVID-19 pandemie, de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de stijgende kosten van levensonderhoud. Het krap monetaire beleid met stijgende rentevoeten wereldwijd om hoge inflatie aan te pakken, heeft geleid tot een vertraging van de economische groei. De financiële turbulentie als gevolg van de val van enkele grote banken in de VSA en Europa in het eerste halfjaar, is redelijk onder controle.

De gemiddelde wereld inflatie is aan het afnemen van ca. 8,7 procent in 2022¹ naar ca. 4 procent op middellang termijn. De spanningen die in oktober plaatsvonden met een dreigende oorlogssituatie in het Midden-Oosten, kunnen inflatiecijfers wederom omhoog drukken en de onzekerheid met betrekking tot groei en investeringen verder verslechteren.

Bron: IMF WEO oktober 2023

Bron: IMF WEO oktober 2023, SPS

Volgens de World Economic Outlook van oktober van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), is de verwachte mondiale groei matig te noemen met een groei van 3 procent in 2023 en 2,9 procent in 2024 (figuur 1 en 2). De mondiale groei op middellang termijn (2024-2028) bedraagt gemiddeld 3,1 procent. Deze cijfers, hoewel lager dan historische gemiddelden, suggereren een zekere stabiliteit.

Het herstel van de groeiverwachtingen verschilt van regio en verschillende landen categorieën.

De gemiddelde middellange termijn groeiverwachting van de ontwikkelde landen en die van de opkomende economieën en ontwikkelingslanden (inclusief China en India) bedragen respectievelijk 1,7 en 3,9 procent (figuur 1).

Terwijl de Verenigde Staten in de afgelopen periode veerkracht heeft getoond in de ontwikkeling van consumptie en investeringen, ervaren sommige Europese economieën een neerwaartse aanpassing. Opkomende markteconomieën vertonen ook veerkracht, hoewel China nog steeds worstelt met uitdagingen als gevolg van een vastgoedcrisis.

Volgens het IMF (WEO-oktober 2023) wordt de mondiale economische ontwikkeling beïnvloed door drie factoren.

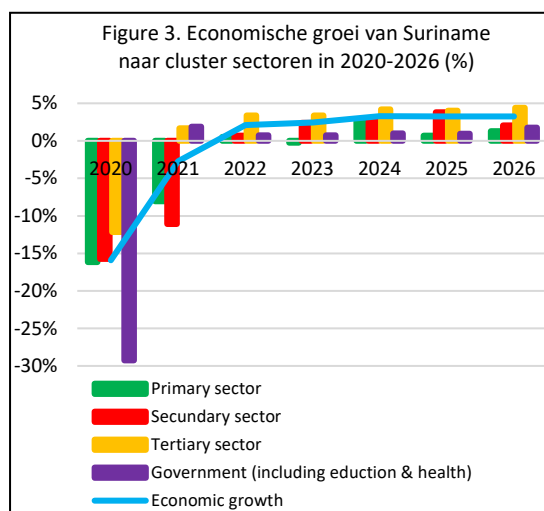
- Ten eerste nadert het herstel van de dienstensector zijn einde. De economieën die sterk gericht zijn op de dienstensector hebben in de afgelopen periode te maken gehad met een sterke vraag naar diensten. Dit heeft geleid tot krapte op de arbeidsmarkt en hogere diensten inflatie, hoewel deze inflatie naar verwachting zal afnemen in 2024 door een verzachting van arbeidsmarkten en economische bedrijvigheid.
- Ten tweede speelt een strakker monetair beleid een rol in het temperen van inflatie. Dit beleid heeft echter diverse effecten in verschillende landen en oefent druk uit op huizenmarkten, investeringen en de economische bedrijvigheid.
- Ten derde worden inflatie en de economische bedrijvigheid ook beïnvloed door de nasleep van de grondstoffen prijsschok van het vorig jaar. Economieën die sterk afhankelijk zijn van Russische energie-invoer hebben te maken met stijgende energieprijzen en een scherpe

¹ De inflatiecijfers van het vorig jaar en de projectie cijfers, zijn in de laatste WEO van oktober 2023 naar beneden aangepast.

vertraging van hun groei. Deze hogere energieprijzen hebben vooral bijgedragen aan een stijgende inflatie in het Eurogebied, terwijl in de Verenigde Staten voornamelijk een krappe arbeidsmarkt de inflatie stimuleert.

De Surinaamse economie groeide in 2022 volgens het ABS met 2,4 procent, na een inkrimping in twee opeenvolgende jaren van respectievelijk -16 procent in 2020 en -2,4 procent in 2021. Volgens de informatie van het ABS, was de groei in het afgelopen jaar vooral gedreven door de dienstensector en wel de sectoren toerisme, constructie en overheid (figuur 3 en 4).

In figuur 2 komt tot uiting dat de middellange groeiverwachting van de Surinaamse economie met ca. 3 procent gelijk is aan die van de wereldeconomie.

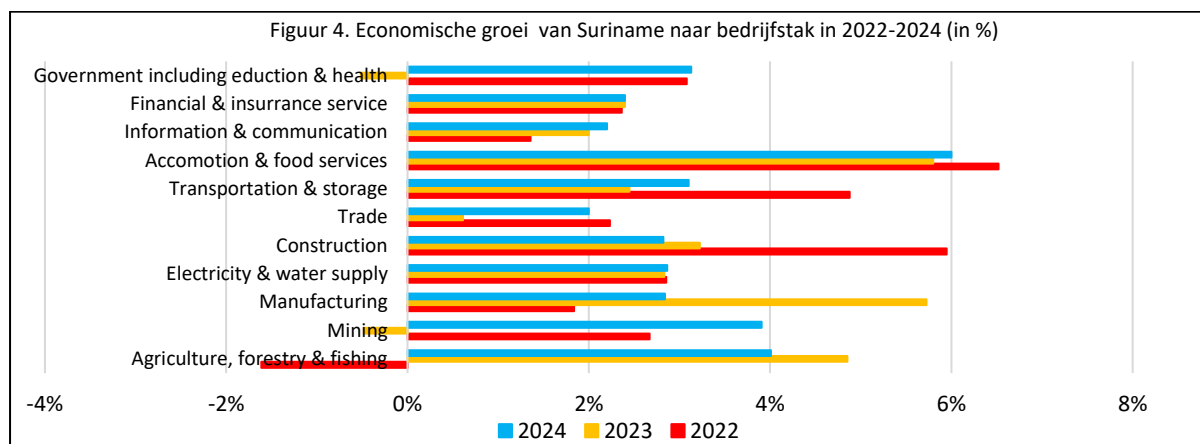

Bron: SPS met bewerkingen van SDMO

Figuur 3 en 4 geven aan dat de economische groei van ons land ook in de periode 2023-2026, voornamelijk wordt gedreven door de dienstensector en wel door de sectoren accommodatie en voedselservice, transport, financiële dienstverlening, constructie en water & electra.

Na het opengooien van het luchtruim in 2022, nadat de COVID-19 pandemie van ca. 3 jaar onder controle was, is het begrijpelijk dat de transport en horeca sector gegroeid zijn in het afgelopen jaar. Deze sectoren hebben ook het zwaarst geleden tijdens de pandemie en zijn langzaam aan het herstellen.

In 2023 begint de secundaire en primaire productiesector ook aan te trekken en wel in de industriële en agrarische bedrijfstakken.

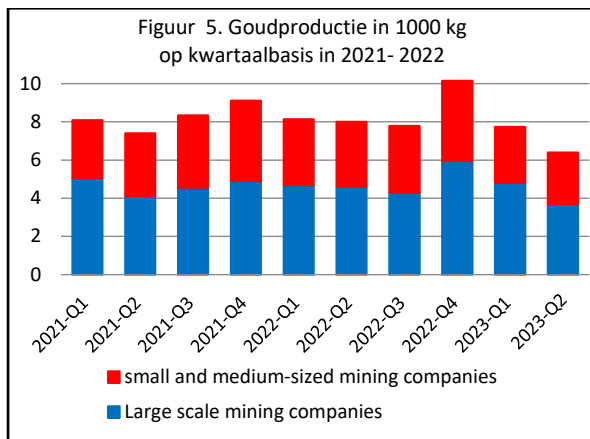

Bron: SPS

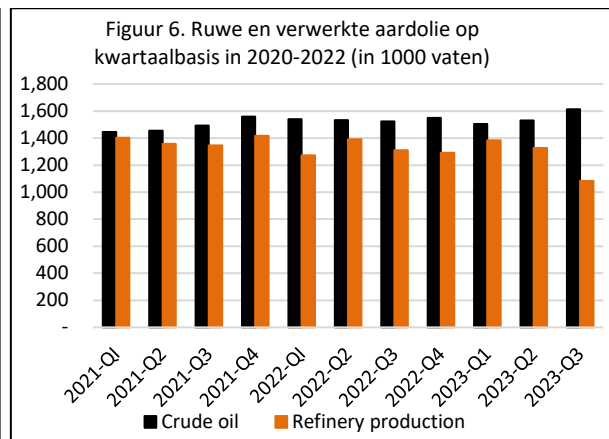
Volgens het Planbureau zal de mijnbouwsector in 2023 inkrimpen met ca. 0,5 procent en in 2024 wederom groeien met ca. 4 procent.

De groei van de industriële sector in 2023 wordt veelal toegeschreven aan houtverwerking, terwijl de groei van de agrarische sector in 2023 betrekking heeft op de bosbouwsector en een lichte toename in de padie verbouwing. Het is tevens verwachtbaar dat het aantal aansluitingen met betrekking tot de waternutsvoorzieningen in dit en in de komende jaren zal toenemen met gemiddeld 9 procent.

Wordt de goudproductie in het eerste halfjaar van 2023 bekeken, is er sprake van een neergaande trend ten opzichte van dezelfde periode in 2022 (figuur 5). De goudproductie in deze periode is ca. 12 procent lager ten opzichte van 2022. De productie in het eerste halfjaar van 2022 bedroeg ca 16,1 duizend kg ten opzichte van de productie van ca 14,1 duizend kg in 2023.

Bron: CBvS

Bron: Staatsolie Maatschappij Suriname N.V.

De neergaande trend is vooral evident in het tweede kwartaal van 2023. Toen was er sprake van een significante daling van 20 procent van de totale goudproductie, waarbij de output afnam van ca. 8 duizend kg in hetzelfde kwartaal van 2022 naar 6,4 duizend kg. Deze daling was voornamelijk te wijten aan een scherpe terugval bij Newmont Suriname met 44 procent en bij de kleinschalige bedrijven met 20 procent. Daarentegen vertoonde Zijin een groei van 23 procent in hun productie.

De afname van de productie bij Newmont wordt toegeschreven aan geotechnische problemen, weerscondities (wateroverlast) en een verminderde goud verwerking, terwijl de stijgende productie van Zijin kan worden toegeschreven aan verschuivingen in de planning van de productie niveau. Naar verwachting zal de productie in het laatste kwartaal van 2023 afnemen.

Bij de aardolieproductie is er sprake van een toename van ruw aardolieproductie. Zo bedroeg de aardolieproductie tot en met het derde kwartaal 2023 4,6 miljoen barrels, een toename van 1,2 procent ten opzichte van dezelfde periode van 2022 (figuur 6). De toename van de productie wordt toegeschreven aan productverbeteringsinitiatieven, de zogenoemde “enhanced oil recovery/improved oil recovery” (EOR/IOR) projecten.

In figuur 6 is zichtbaar dat de verwerkte aardolieproductie in het derde kwartaal van 2023 met ca. 17 procent afnam t.o.v. het derde kwartaal in 2022. Deze ontwikkeling kan worden toegeschreven aan storingen of onderhoud aan de raffinaderij

Ten aanzien van de offshore olie exploratie activiteiten kan het volgende gezegd worden. In september kondigde Total Energies aan dat zij gestart is met ontwikkelingsstudies voor een groot olieproject in Blok 58, voor de kust van Suriname. Het is verwachtbaar dat de FDI door Total in 2024 zal plaatsvinden. Total Energies bezit 50 procent belang in Blok 58, samen met APA Corporation.

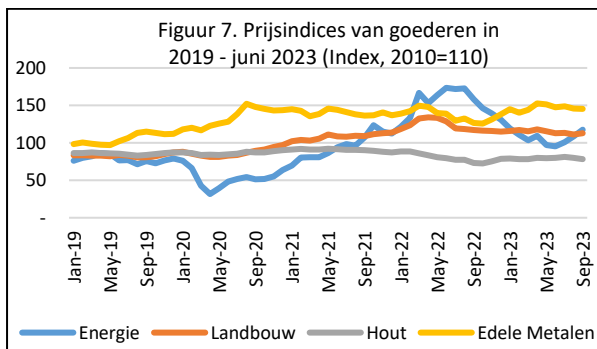
De evaluatie van de belangrijkste olie ontdekkingen, Sapakara South en Krab Dagu, werd in augustus 2023 succesvol afgerond. Deze velden hebben gecombineerde winbare reserves van bijna 700 miljoen vaten. Het project, met een investering van ongeveer USD 9 miljard, zal gebruikmaken van onderzeese putten die verbonden zijn met een Floating Production Storage Offloading (FPSO)² op 150 km voor de kust van Suriname.

Internationale handel- en kapitaalstromen

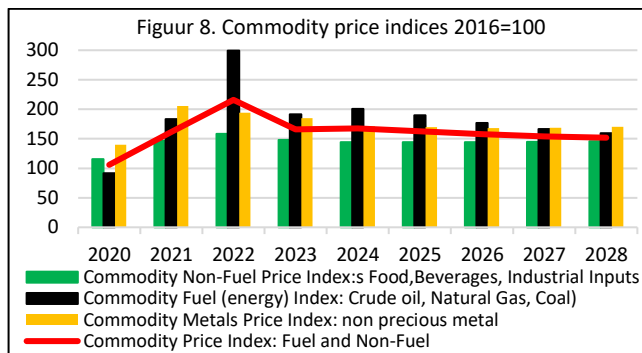
Internationale commodityprijzen vertonen een dalende trend vanaf 2023 en zullen volgens het IMF in de daaropvolgende jaren verder afnemen (figuur 8). De huidige prijzen zijn erg volatiel (figuur 7).

In figuur 7 komt tot uiting dat deze vrij stabiel zijn in 2023, terwijl de prijzen van edele metalen en energie sterk fluctueren. De prijsindex van edele metalen is gemiddeld met 15 procent gestegen in oktober 2023 ten opzichte van dezelfde periode in 2022. De belangrijkste oorzaak hiervoor zijn de aanhoudende spanningen in de wereld.

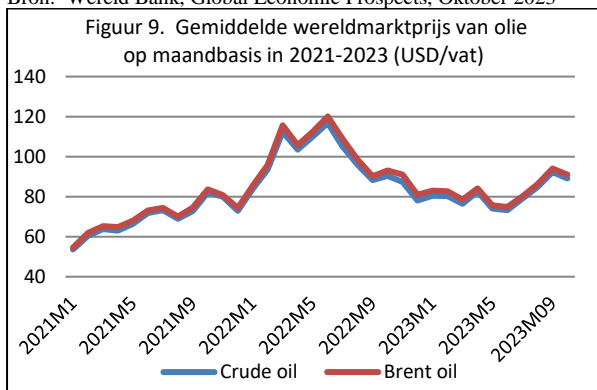
² FPSO is een schip dat wordt gebruikt in de offshore olie- en gasindustrie. Het is ontworpen om ruwe olie en aardgas te produceren, op te slaan en te transporteren. Het combineert faciliteiten voor de winning van olie en gas met opslag- en laadcapaciteiten voor de geproduceerde koolwaterstoffen.

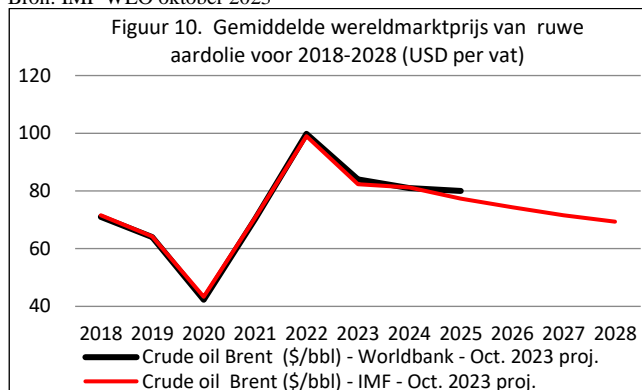
Bron: Wereld Bank, Global Economic Prospects, Oktober 2023

Bron: IMF WEO oktober 2023

Bron: Wereldbank

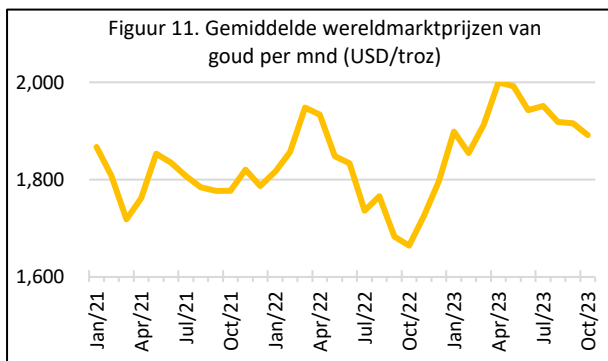

Bron: Wereldbank, IMF WEO oktober 2023

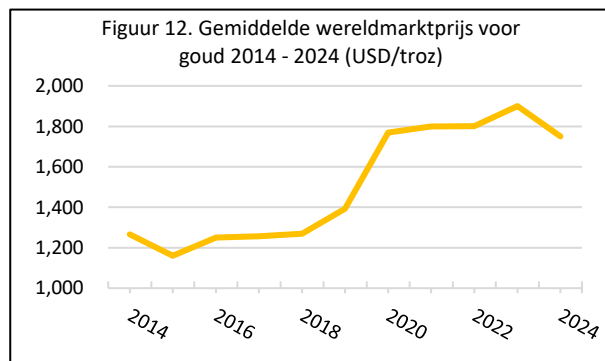
Aan de hand van de informatie tot en met september 2023, is de dalende trend van de energieprijzen vanaf juni 2022 te constateren en in dezelfde maand in 2023 is de prijs wederom aan het stijgen (figuur 7). De Brentolieprijs is met ruim 17 procent herstelt na een aanhoudende dalende trend in het eerste halfjaar van 2023 en bedraagt per ultimo september 2023 USD 94 per vat. De grote producerende landen, met name Saoedi-Arabië, willen tot zeker eind van het jaar hun productiebeperkingen in stand houden. Volgens deze landen moet de productie omlaag vanwege de onzekerheid die er is over de groei van de wereldeconomie en de vraag naar olie de komende maanden.

Ook de huidige geopolitieke stress en oorlogssituatie in het Midden-Oosten zorgen voor onzekerheid op de oliemarkt. Deze spanningen kunnen de prijs in beide richtingen doen bewegen, zeker omdat oliehandelaren een premie kunnen vragen voor het risico van een onderbreking van de aanvoer van olie.

De geschatte en geprojecteerde olieprijsen voor 2023 en de daaropvolgende jaren van de Bretton Woods instituten verschillen niet van elkaar (figuur 9 en 10). Volgens het IMF wordt de gemiddelde olieprijs in 2023 geschat op USD 82 per vat, na de gemiddelde prijs van USD 99 in 2022. De prijs zal in de daaropvolgende jaren dalen bij een verder herstellende wereldeconomie en het minimaliseren van de spanningen in de wereld.

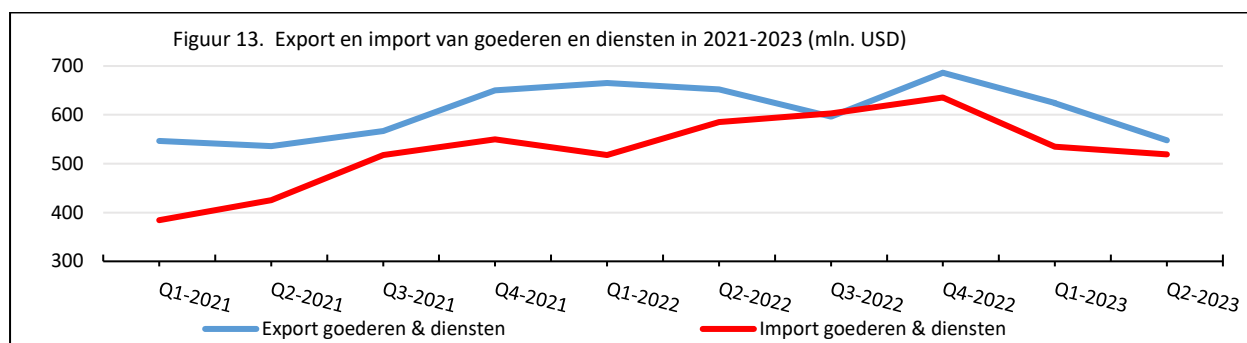
Bron: Wereldbank, www.kitco.com

Bron: Wereldbank

De goudprijs vertoont sinds mei 2023 een neergaande trend (figuur 11). De neerwaartse trend die sinds begin tweede kwartaal van dit jaar blijft aanhouden is het gevolg van het monetair beleid in de VSA. De verhoogde rentetarieven ingesteld door de Federal Reserve om inflatie te bestrijden, maakt het voor speculanten minder aantrekkelijk om in edelmetalen te beleggen, omdat het niet-rentegevend activa is. Verder heeft de sterkere dollar ervoor gezorgd dat investeerders van andere valuta's meer moeten betalen voor de dollar-geprijsd goud, waardoor de vraag afnam. De gemiddelde goudprijs bedraagt per ultimo oktober 2023 USD 1.891 per troy ounce.

De Wereldbank verwacht dat de internationale goudprijs in 2023 rond de USD 1.900 zal liggen en in 2024, verder zal dalen tot ca. USD 1.750 per troy ounce. Op lange termijn zal de ontwikkeling van de inflatie, rentevoeten en groeiverwachtingen, belangrijke factoren zijn die de goudprijzen zullen bepalen. De kortstondige prijsvolatiliteit gaat waarschijnlijk aanhouden, gezien de oorlog en geopolitieke spanningen in de wereld.

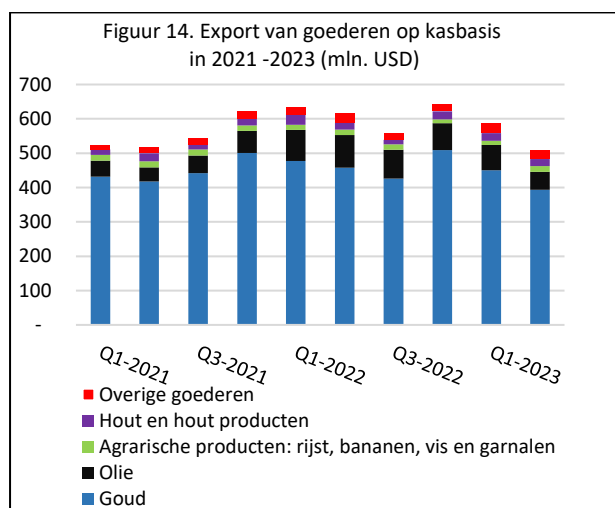

Bron: CBvS

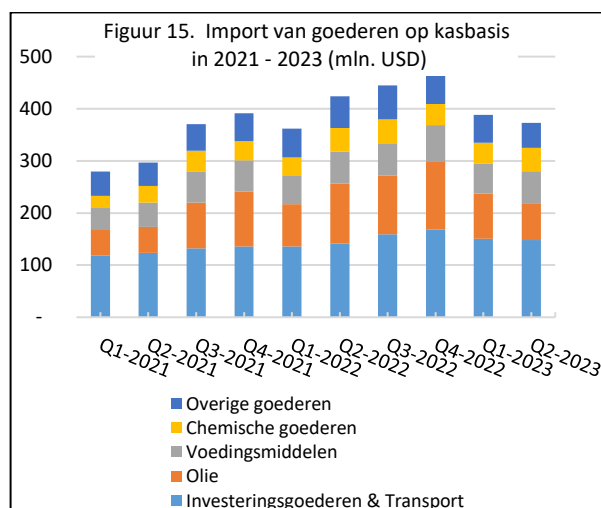
Worden de handels en kapitaalstromen van ons land bekeken, toont de betalingsbalans in het eerste halfjaar van 2023, een scherpe afname van de verdiensten uit de exporten van goederen en diensten ten opzichte van dezelfde periode in 2022 (figuur 13).

Zo bedroegen de exportopbrengsten in het eerste halfjaar van 2023 en 2022 respectievelijk USD 1.051 miljoen en USD 1.174 miljoen, wat een afname van 10 procent en USD 123 miljoen aanduidt.

De exportwaarde is vooral in het tweede kwartaal van 2023 ten opzichte van 2022, scherp gedaald met USD 138 miljoen.

Bron: CBvS

Bron: CBvS

In figuur 14 komt tot uiting dat de som van de totale exportwaarde van goederen in het eerste halfjaar van 2023 is afgenomen met USD 158 miljoen in vergelijking met het eerste half jaar van 2022.

Dit is mede het gevolg van de afname van de exportwaarde van goud en olie met respectievelijk, USD 91 miljoen en USD 59 miljoen. Ondanks de hogere gemiddeld goudprijs in het eerste halfjaar van 2023, hebben de lagere productie en exportvolume van dit product bijgedragen aan deze daling.

De lagere olieprijsen in het eerste halfjaar van 2023 en het lagere exportvolume van Staatsolie hebben geresulteerd in de dalende exportwaarde van olie.

Ook de exporten van houtproducten en de totale agrarische productie zijn afgenomen in deze periode met respectievelijk ca. USD 6,6 miljoen en USD 1,6 miljoen.

Zoals in het vorig verslag was aangegeven is de daling van de houtexport het gevolg van: een verhoogde FOB-waarde van rondhout vanaf maart 2023, steeds minder houtsoorten die in aanmerking komen voor export, obstakels bij de export naar India en dalende internationale houtprijzen.

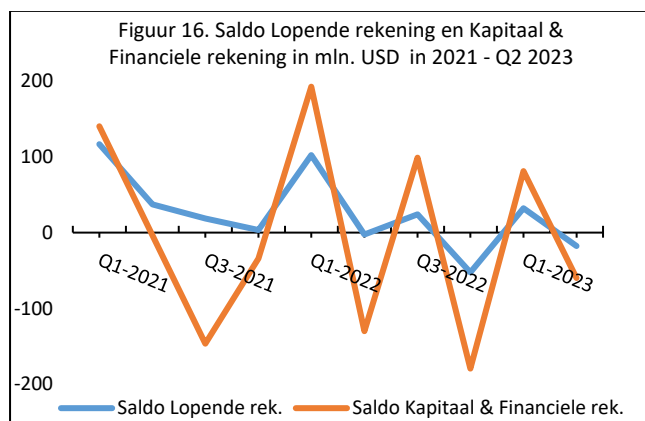
De totale importwaarde van goederen is met USD 24 miljoen afgenomen in deze periode. Deze afname komt vooral tot uiting bij de olie importen als gevolg van de lagere internationale olieprijsen. Bij de andere categorieën importen te weten: voedingsmiddelen, investeringsgoederen en transport is er sprake van enige toename van de importwaarde als gevolg van de buitenlandse inflatie (figuur 15).

Vanwege ontwikkelingen op de handels- en dienstenbalans, vertoonde de lopende rekening in het tweede kwartaal van 2023 wederom een negatief saldo van USD 18 miljoen. Ook is er een marginale afname van het saldo secundaire inkomens. Het saldo op de lopende rekening in het eerste halfjaar van 2023 was positief USD 23,1 miljoen .

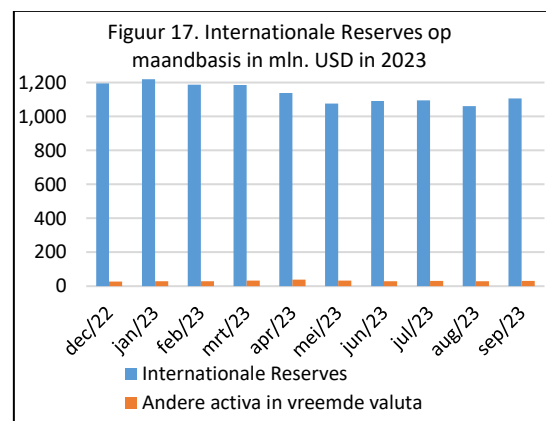
Bij de kapitaal en financiële rekening is er ook sprake van een negatief resultaat van USD 60 miljoen in het tweede kwartaal. Het saldo van kapitaal en financiële rekening in het eerste halfjaar van 2023 was positief en bedroeg USD 21 miljoen. Dit positieve saldo is volgens de betalingsbalans een weerspiegeling van de uitgaande kapitaalstromen naar het buitenland door toegenomen buitenlandse vorderingen en/of afname van verplichtingen aan het buitenland.

Het positieve saldo van de kapitaal en financiële rekening is het gevolg van een toename van de verplichtingen wegens herinvesteringen van voornamelijk buitenlandse bedrijven die actief zijn in de goudindustrie.

Dit is gecompenseerd door de vorderingen van de banken op het buitenland, door significant toegenomen beleggingen in buitenland en wel in onder andere T-bills van de Verenigde Staten van Amerika. In deze periode zijn de verplichtingen van de private sector met het buitenland afgenomen vanwege gedane aflossen op leningen en het afwickelen van handelskredieten. Renteverplichtingen aan de eurobond holders zijn in het eerste halfjaar van 2023 toegenomen.

Bron: CBvS

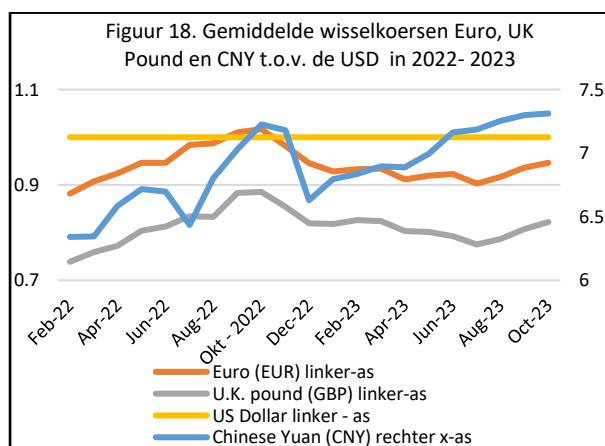

Bron CBvS

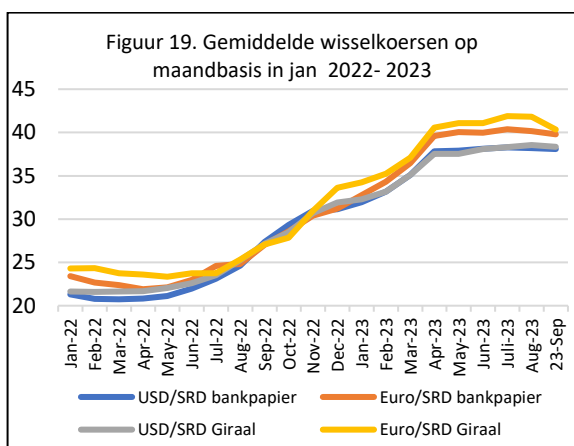
De stand van de internationale reserve bedraagt per ultimo september 2023 USD 1.107 miljard, dit is een daling USD 87,4 miljoen ten opzichte van december 2022 (figuur 17). De afname van de Internationale reserve wordt toegeschreven aan een gedeeltelijke overboeking van de vreemde valuta kasreserve-middelen van algemene banken, aangehouden bij de CBvS, naar de buitenlandse bankrekening.

Monetaire ontwikkelingen en de financiële sector

In de afgelopen maanden zijn de Euro, UK Pound en CNY aan het aansterken ten opzichte van de US-dollar (figuur 18). Volgens internationale valuta specialisten zal de recente zwakte van de dollar in de rest van het jaar aanhouden. De veerkrachtige Amerikaanse economie en stijgende rentevoeten op staatsobligaties om de hoge inflatie te beteugelen, gaven de dollar een voorsprong op de andere valuta soorten in het eerste halfjaar. Maar de verwachting is, dat de Fed met haar laatste renteverhogingen, eind juli tot 5,33 procent, geen rentevoeten meer zal optrekken. Deze verwachting zorgt voor de zwakte van de US-dollar in de recente maanden.

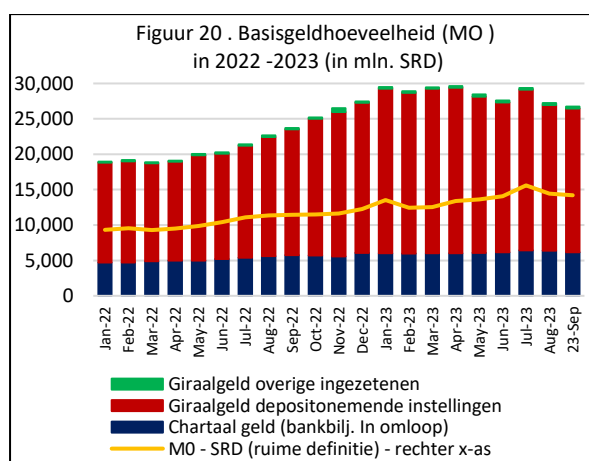

Bron: IMF

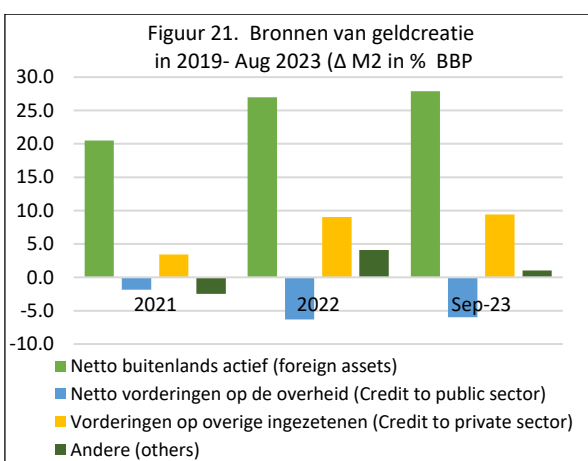

Bron: CBvS

De lokale wisselkoersen vertonen sinds april een vrij stabiel verloop (figuur 19). Dit komt door het gevoerd beleid met betrekking tot overheidsfinanciën en het monetair beleid dat gericht is op het beheersen van de basisgeldhoeveelheid. In figuur 20 komt bij het verloop van het SRD-aandeel van de basisgeldhoeveelheid tot uiting, dat er sprake was van een lichte stijging in de maanden januari (7,3 procent) en in juli 2023 (6,5 procent) ten opzichte van de vorige maand. De stijging in januari had betrekking op uitbetaalde vervallen OMO's en TD'S door de CBvS, terwijl de stijging in juli betrekking had op stijgende subsidie uitgaven van de overheid.

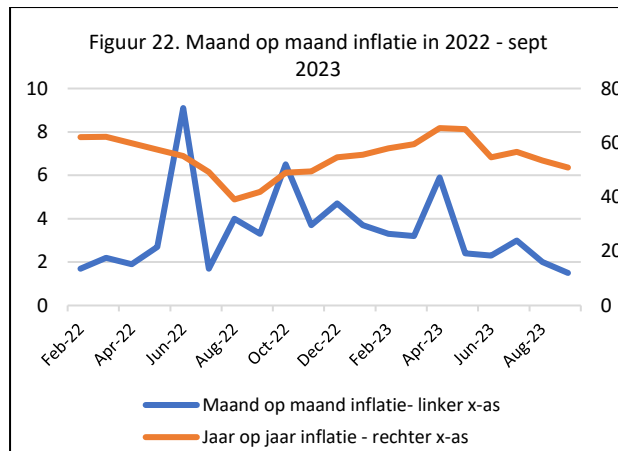
Bron: CBvS

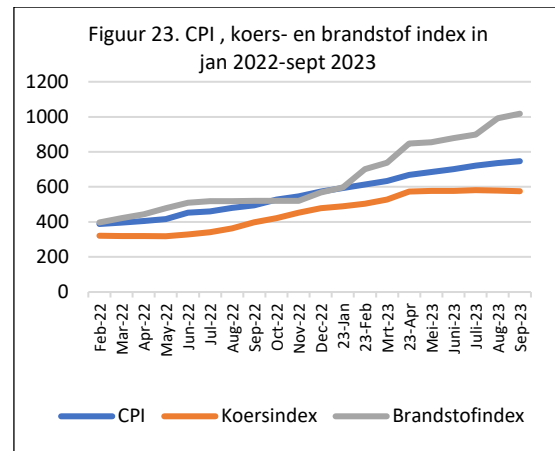
Bron : CBvS

De totale geldcreatie in 2023 is het gevolg van een instroom van kapitaal uit het buitenland en kredietverlening aan de private sector, veelal verstrekte vreemde valuta kredieten als gevolg van de wisselkoers depreciatie in 2023 die tot en met eind oktober ca. 22 procent bedroeg ten opzichte van ultimo 2022 (figuur 21).

Om de geldschepping voor kredietverlening verder in te dammen is de kasreserve door de CBvS in april 2023 verhoogd van 39 procent naar 44 procent, waarbij er tevens een limiet is gesteld op de groei van de SRD-kredietportefeuille van de banken van 20 procent voor de periode april 2023 - april 2024.

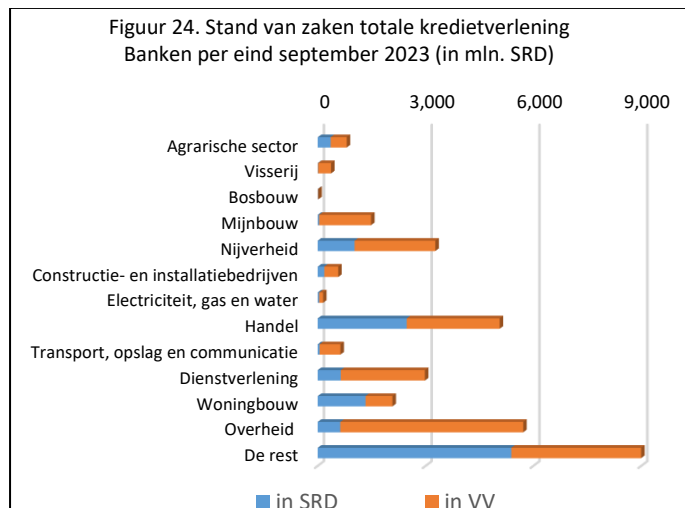
Bron : ABS

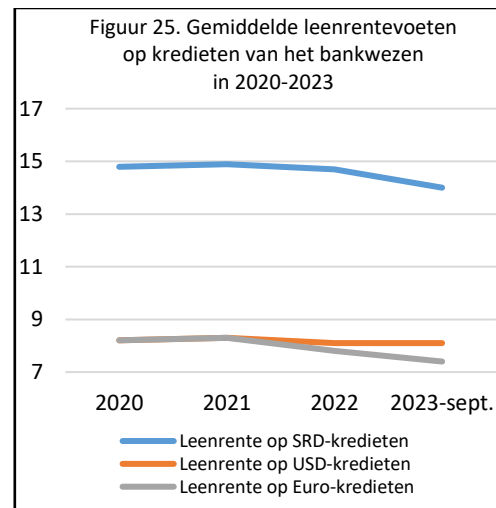
Bron : ABS

De jaar op jaar inflatie in de maand september van ca. 51 procent is nog steeds erg hoog (figuur 22). Nadat de wisselkoersen sinds april onder controle zijn, is de maand inflatie tussen de 1 en 3 procent vrij laag te noemen. In figuur 24 komt tot uiting dat sinds april de brandstof index een significant effect heeft op de maand inflatie.

De hoge maand inflatie van 3 procent in augustus wordt toegeschreven aan het effect van de afbouw van subsidie op de stroomrekening aan EBS en in mindere mate de aanpassing van de SWM tarieven die zich hebben gemanifesteerd in deze maand. De diverse consumptie categorieën die het meest onderhevig zijn aan prijsstijgingen zijn de transportsector, vanwege stijgende brandstofprijzen, huisvesting en voeding door importinflatie.

Bron : CBvS

Bron : CBvS

De stand van de totale nominale kredietverlening uitgedrukt in SRD per ultimo september 2023 is SRD 30,6 miljard. In nominale termen is dit een stijging van 19,5 procent ten opzichte van eind 2022. In reële termen was er sprake van een afname van 7 procent. De kredietverlening aan de private sector nam in reële termen af met ca. 4 procent in deze periode.

Tot en met september waren de meeste kredieten gealloceerd naar de niet productieve sectoren (figuur 24).

In figuur 25 komt tot uiting dat de leen rentevoeten van SRD en Euro kredieten van het bankwezen aan het dalen zijn. Dit in tegenstelling tot de stijgende internationale rentevoeten vanwege het krap monetair

beleid in de wereld. In tabel I is duidelijk zichtbaar de stijgende internationale rentevoeten sinds 2022.

Tabel 1. Geselecteerde gemiddelde internationale rentevoeten in 2020- 2023

	2020	2021	2022	okt-2023
US Libor 6 mnd	0,69	0,20	2,87	5,53
SOFR	0,36	0,04	1,64	4,93
Euribor 6 mnd	0,69	0,20	0,68	3,62
Fed. Effective Fund rate	0,37	0,08	1,69	4,97

Bron : <https://fred.stlouisfed.org>, www.globalrates

De dalende gemiddelde rentevoeten op SRD kredieten van het bankwezen moet gezocht worden in het feit dat de banken met elkaar concurreren om kredietaanvragen aan te trekken, waarbij de twee grootste banken een lagere rentevoet aanbieden aan het publiek. De dalende rentevoet op Euro kredieten is het gevolg van een lage funding cost.

Tabel 2. Financial soundness indicators van de bancaire sector in 2020-2023-juni (in %)

	2020	2021	2022	2023-Juni.
<u>Solvabiliteit*</u>				
Regulatory Tier 1 capital***/ Risk-weighted assets: capital adequacy ratio	10,5	12,9	16,8	17,7
Regulatory capital /Risk-weighted assets	11,8	14,3	15,5	15,7
Tier 1/total assets	4,9	5,7	6,6	7,0
<u>Kwaliteit kredietportefeuille</u>				
Non-performing Loans/gross loans	4,6	12,8	12,4	14,9
Non-performing Loans (minus voorziening)/Tier 1			36,1	44,8
Voorziening/ Non-performing Loans	60,4	43,6	138,4	127,9
<u>Winstgevendheid</u>				
Return on Asset	2,0	1,8	3,3	1,8
Return on equity	34,8	29,6	48,1	24,4
Aandeel interest inkomsten in totale inkomsten			37,5	34,3
Verschil tussen debet en credit rentevoet (in %)			8,1	8,1
<u>Liquiditeit</u>				
Liquide middelen/ totaal vermogen (assets)	51,5	58,8	54,3	52,9
Liquide middelen/ korte termijn schulden	101,3	117,0	107,0	105,4
Totale leningen/totale deposito's			74,1	75,4

Bron: CBvS

*Solvabiliteitsratio is gebaseerd op richtlijnen van de CBvS m.b.t. de capital adequacy ratio. De norm die de CBvS hanteert en waaraan banken moeten voldoen is 10 procent.

** Tier 1 capital: wordt gebruikt om de kapitaal beschikbaarheid van een bank te beschrijven en omvat het eigen vermogen en aantoonbare reserves.

Kijken wij naar de financial soundness indicators van de bancaire sector in tabel 2, kan geconcludeerd worden dat de solvabiliteit van het bankwezen aan het verbeteren is. De winstgevendheid en liquiditeits indicatoren in juni 2023 vertonen een daling ten opzichte van de voorgaande jaren.

Het aandeel non-performing loans ten opzichte van de totale portefeuille is in juni 2023 aan het stijgen tot een percentage van ca. 15 procent. Dit zal de winstgevendheid van het bankwezen wederom beïnvloeden.

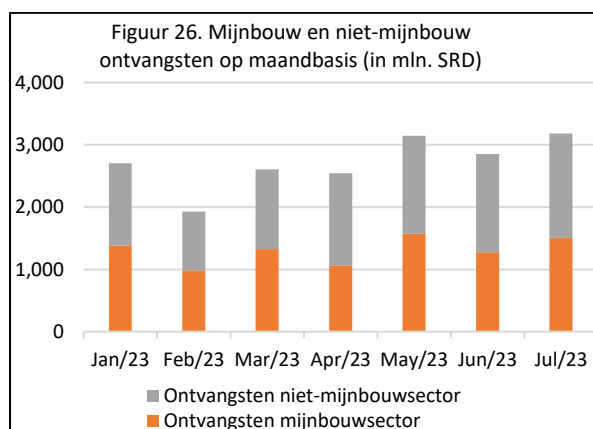
Overheidsfinanciën en Staatsschuld

De overheidsfinanciën vertonen al geruime tijd een positief verloop. Per juli 2023 bedroeg het financierings- en primaire resultaat inclusief statistische verschillen, 0,5 procent en 1,7 procent van het geprojecteerde bbp van IMF over 2023 (figuur 28 en 29).

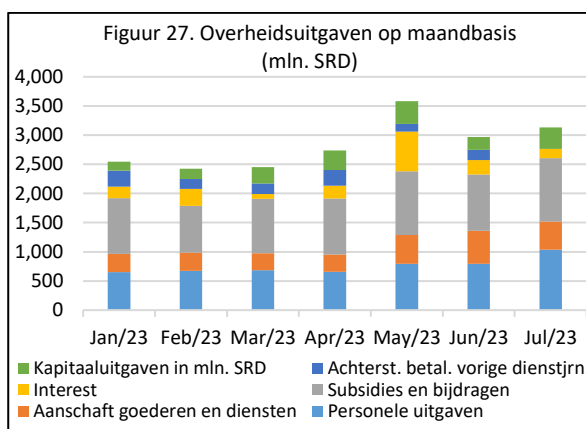
In de periode januari-juli 2023 zijn de totale inkomsten van de overheid, vergeleken met dezelfde periode in 2022, toegenomen met ongeveer 51 procent en de uitgaven met 42 procent. Tot en met juli 2023 bedroeg de totale inkomsten ca. SRD 19 miljard en de uitgaven SRD 18,6 miljard.

Het zijn voornamelijk de niet belastingontvangsten, te weten royalty's en dividend van de grote en middelgrote mijnbouwbedrijven die hebben bijgedragen aan de toename van de inkomsten (figuur 26). De ontvangsten van deze bedrijven zijn voornamelijk in USD ontvangen en vanwege de depreciatie van de wisselkoersen, zijn de inkomsten in SRD toegenomen.

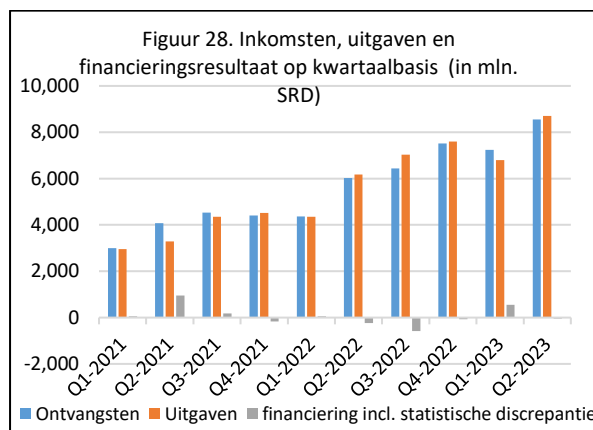
Vanaf het tweede kwartaal van 2023, vertonen de belasting ontvangsten vanuit de niet mijnbouw sectoren een stijgende trend vanwege geïnde BTW ontvangsten en invoerrechten en het wisselkoerseffect op de invoerrechten.

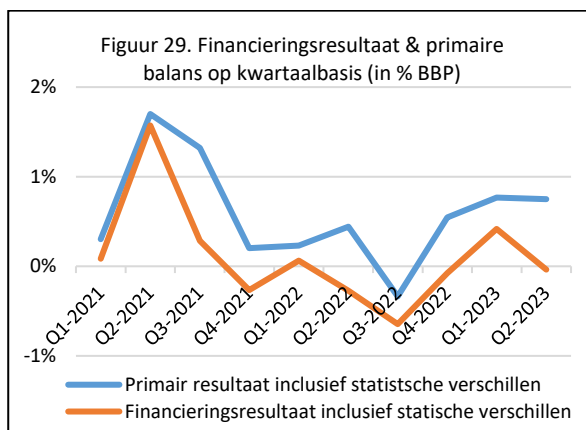
Bron: Min. van Financiën & Planning

Bron: Min. van Financiën & Planning

Bron: Min. van Financiën & Planning

Bron: Min. van Financiën & Planning

De totale overheidsuitgaven (figuur 27) zijn toegenomen vanwege subsidie (m.n. aan EBS u.h.v verrekeningen), personeelskosten en aanschaf van goederen en diensten. Deze uitgavenposten maken respectievelijk 36 procent, 28 procent en 15 procent van de totale uitgaven uit.

Alhoewel overheidsfinanciën tot en met juli 2023 positieve resultaten vertoont, is er een andere ontwikkeling dat zorgen baart en dat is sprake van een stijgende trend van nog niet betaalde reu's voor geleverde goederen en diensten van de overheid (figuur 30). Totaal is in de periode januari-juli 2023 voor SRD 1,1 miljard betaald aan verwerkte reu's over vorige dienstjaren. De totale nog niet betaalde

reçu's (supplier arrears) zijn inmiddels opgelopen tot SRD 3,5 miljard per eind september 2023. Deze betalingen hebben de grens van 90 dagen reeds overschreden.

Conform het IMF-EFF zijn er een aantal Quantitative Performance Criteria's (QPC's) inclusief targets opgenomen. Met betrekking tot overheidsfinanciën is de primaire balans target van belang. Deze target is voor 2023 gesteld op 1,7 procent van het bbp. Per juli 2023 bedroeg de primaire balans 1,6 procent. In tabel 3 komt tot uiting dat iets meer dan 50 procent van de begrote inkomsten en uitgaven tot en met juli van 2023 zijn gerealiseerd. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat het percentage van gerealiseerde begrote overheidsinkomsten/uitgaven dicht bij de 90 procent zal liggen.

	Begroting 2023 in mld. SRD	Realisatie t/m jul-2023 in mld. SRD	Realisatie juli in % Begroting 2023	% BBP 2023 IMF schatting SRD 135,5 mld.
Totale inkomsten	33,8	19,0	56,2%	14,0%
Totale uitgaven	35,0	18,6	53,1%	13,7%
Primaire balans	3,1	2,2	71,0%	1,6%
Financieringstekort	-1,2	0,3	-25,0%	0,2%
Begrotingsresultaat	-11,2	1,1	-9,8%	0,8%

Bron: Ministerie van Financiën en Planning, CBvS & IMF met bewerking SDMO,

*Calculatie IMF bij 1^e review (SRD 135,5 miljard). De berekende ratio's zijn exclusief statistische verschillen.

De overheidsbegroting voor 2024 is in september ingediend bij het Parlement. Conform het Financieel Jaarplan 2024 van de Republiek Suriname zijn de totale uitgaven voor 2024 begroot op SRD 53,5 miljard en de inkomsten op SRD 48,1 miljard. Hieruit volgt dat het financieringstekort SRD 2,5 miljard bedraagt, wat neerkomt op 1,4 procent van het geprojecteerde bbp van het IMF over 2024 (tabel 4). De begrote primaire balans voor 2024 is vastgesteld op 2,2 procent van het bbp.

Het financieringstekort van SRD 2,5 miljard, wat ca. USD 65 miljoen bedraagt, kan volledig gedekt worden met de ontvangen begrotingssteun van de Internationale Financieringsinstituten i.h.k.v. het IMF-EFF programma in het volgende jaar.

Tabel 4: Ingediende overheidsbegroting over 2024

	In miljarden SRD	In % BBP schatting 2024 SRD 179,3 mld.
Totale inkomsten inclusief trekkingen	53,5	29,9%
Totale uitgaven inclusief aflossingen	48,1	26,8%
Primaire balans	3,909	2,2%
Financieringstekort	-5,439	-1,4%
Begrotingstekort (totale inkomsten – uitgaven)	-10,974	-3,0%

Bron: Wijzigingen Ontwerp Wet Staatsbegroting 2023 met bewerking SDMO

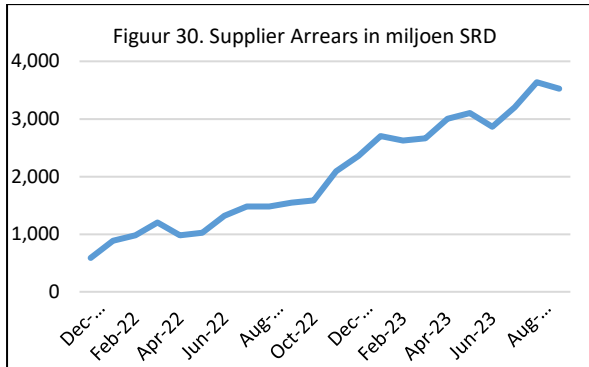
Geschatte BBP 2024 = SRD 179,254 miljard (IMF- schatting)

De totale Surinaamse staatsschuld bedroeg per ultimo september 2023 SRD 126,3 miljard (USD 3,3 miljard). Ten opzichte van ultimo 2022 is de schuld toegenomen met 22 procent. De toename van de uitstaande schuld in deze periode heeft onder andere te maken met:

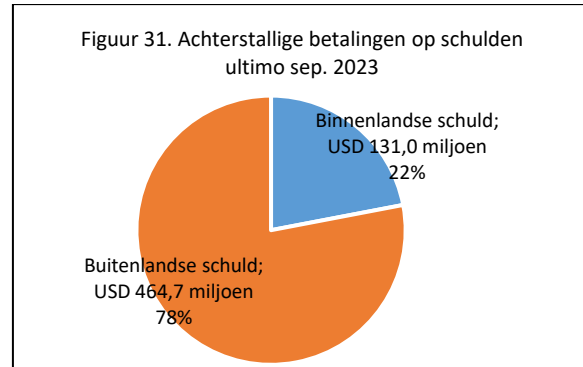
- Totale trekkingen minus aflossingen op buitenlandse en binnenlandse leningen bedroegen in deze periode per saldo USD 83,2 miljoen .
- De opname van de supplier arrears in de binnenlandse schuldstatistieken vanaf december 2021. Per eind september 2023 bedroegen de supplier arrears per saldo SRD 3,5 miljard (USD 91,5 miljoen).
- De toename van achterstanden, voornamelijk op de buitenlandse schuld. De achterstand op de totale schuld bedroeg ultimo september USD 595,7 miljoen, een toename van 8 procent t.o.v. eind 2022. De grootste achterstanden zijn op de uitgegeven obligaties voor USD 280,9 miljoen en China voor USD 123,6 miljoen (figuur 31).

- De wisselkoers depreciatie van de SRD ten opzichte van de USD. Ultimo september is de wisselkoers met ruim 21 procent gedeprimeerd t.o.v. december 2022. De totale schuld bestaat voor ca. 87 procent uit vreemde valuta schulden. Hierdoor vertoont de uitstaande schuld omgerekend in SRD een enorme toename.

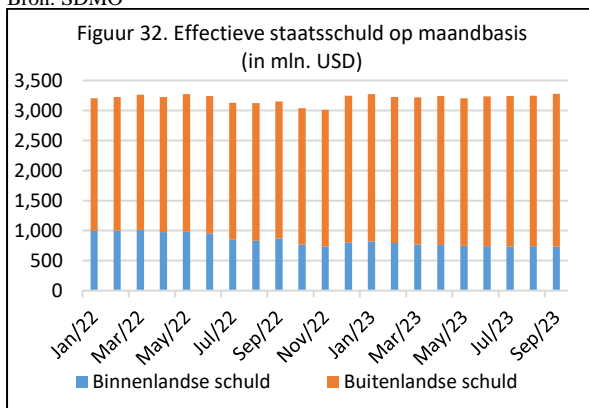
Ultimo september 2023 bedroeg de totale buitenlandse staatsschuld USD 2,5 miljard en de binnenlandse schuld USD 732,5 miljoen (figuur 32)

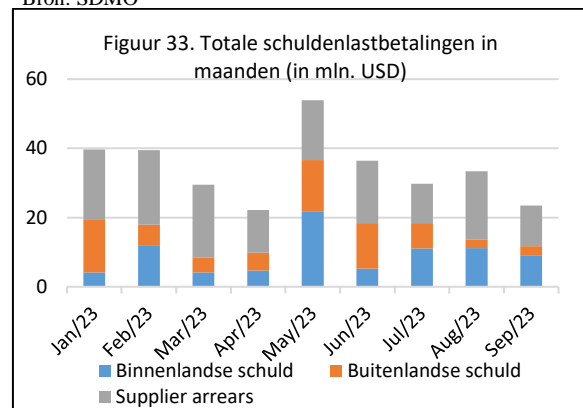
Bron: SDMO

Bron: SDMO

Bron: SDMO

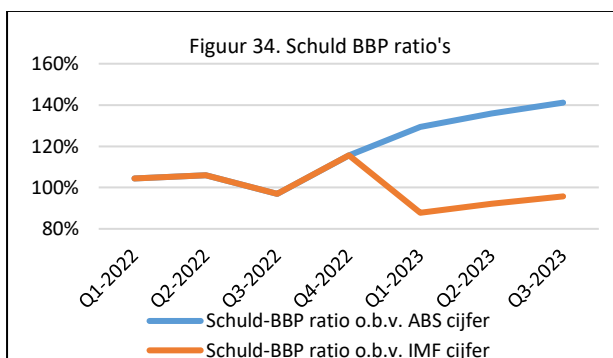
Bron: SDMO

De totale betaalde schuldenlast tot en met september bedroeg ca. USD 307,2 miljoen, hiervan had 77 procent betrekking op de binnenlandse schuld en 23 procent op de buitenlandse schuld.

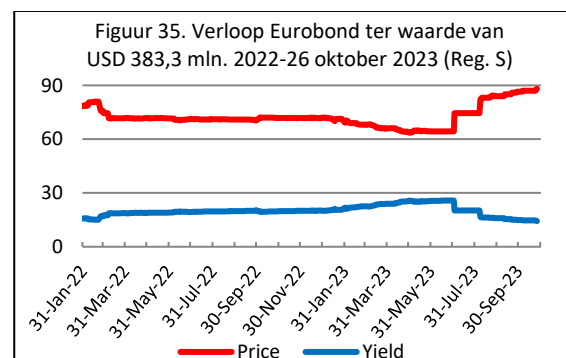
De meeste betalingen hebben in februari en mei plaatsgevonden, vanwege het inlopen op de supplier arrears en achterstallige rentebetaling op de geconsolideerde schuld.

De totale wettelijke schuld-BBP ratio ultimo september bedroeg 140 procent. De calculatie is gebaseerd op het bbp cijfer uitgegeven door ABS over het jaar 2022 van SRD 89,5 miljard.

De wet op de staatsschuld geeft aan dat het obligoplafond gebaseerd moet zijn op het nominaal bbp voor Suriname, opgemaakt door het ABS, van het meest recente kalenderjaar.

Bron: SDMO

Bron: Luxenberg Stock Exchange

Wat de druk die de staatsschuld uitoefent op de inkomsten van de totale economie in 2023 gemeten op basis van een geschatte bbp cijfer voor 2023 (SRD 131,9 miljard IMF data), bedraagt de ratio ca. 96 procent (figuur 34).

Herstructureringsstraject

Met de **internationale Oppenheimer obligatiehouders** was er op 3 mei een principeakkoord bereikt. In oktober is de herstructurering verder voortgezet door officieel een aanbod te doen aan de obligatiehouders om hun waardepapier om te zetten in de geherstructureerde obligatielening.

De originele schuld van USD 675 miljoen die tegen de rentevoeten van 9,25 procent om 12,875 procent was aangegaan, is tot begin november opgelopen tot USD 912 miljoen. Op 23 oktober heeft Suriname aangeboden om USD 660 miljoen van de totale schuld van USD 912 miljoen in te wisselen voor de nieuwe geherstructureerde obligatielening.

De looptijd van de nieuwe obligatie is 10 jaar en een rentevoet van 4,95 procent zal in de eerste 2 jaren contant betaald worden en de 3 procent in deze periode zal worden gekapitaliseerd. Nadien wordt de totale rentevoet van 7,95 procent betaald.

Vanwege de verlaging van de schuld, wordt de nieuwe obligatielening aangevuld met een waarde herstel instrument (VRI) dat uit offshore olie royalty's van blok 58 betaald zal worden. Tot en met 2050 kunnen deze betaalde royalties worden aangesproken voor de terugbetaling van de VRI. Naar schatting zal de totaal betaalde VRI ca. 2 procent bedragen van totale overheidsinkomsten (dividend van Staatsolie, royalty's, inkomstenbelastingen) uit blok 58.

Op 24 oktober heeft de commissie van schuldhouders een verklaring uitgegeven waarin het aanbod van Suriname ondersteunt wordt en de sluiting van dit aanbod op 3 november heeft succesvol plaatsgevonden.

Vanwege de bovenstaande ontwikkelingen vertoont de prijs van de Eurobond een opwaartse trend en bedraagt per ultimo 26 oktober 2023 ca. USD 88 cent op een dollar (figuur 35).

De **geconsolideerde schuld aangegaan bij de CBvS** is per 14 juli 2023 herschikt. De geherstructureerde hoofdsom bedraagt SRD 8,4 miljard, de looptijd 30 jaar en de rente 9 procent.

Bij de herstructurering is overeengekomen dat alle achterstallige rente per ultimo december 2024 volledig voldaan zal worden. Tot en met 28 april 2025 wordt alleen rente betaald. Betalingen zullen in 2023 – april 2025 op kwartaalbasis geschieden. De eerste aflossing op de hoofdsom is gewijzigd van 28 april 2020 naar 28 mei 2025.

Verder is met de CBvS ook afgesproken dat de verstrekte voorschotten inclusief interest, totaal SRD 1,9 miljard, in 2023 volledig afgewikkeld zullen worden.

Met **China** moet er nog overeenstemming bereikt worden, het streven is om dit jaar een akkoord te bereiken met deze crediteur. Zowel Suriname als China hebben toegezegd ernaar te streven om bij de volgende review van het IMF een overeenkomst bereikt te hebben, onder vergelijkbare voorwaarden van de andere schuldeisers. Het ligt in de lijn der verwachtingen om in 2023 het herstructureringsproces af te wikkelen.

Geselecteerde macro-economische indicatoren

Jaarstatistieken 2017-2024									
Reële economie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Bron
							schat.	proj.	
Economisch groei (%)*	1,6	4,9	1,1	-15,9	-2,7	1,0	2,1	3,0	ABS/IMF schat+proj.
Economisch groei (%)*	1,6	4,9	1,2	-16,0	-2,4	2,4	2,5	2,8	ABS/SPS schat+proj.
BBP nominaal marktpr. (mln. SRD)*	26.893	29.822	31.732	38.719	60.704	89.472	131.936	174.309	ABS/IMF schat+proj.
BBP per capita in USD	6.156	6.738	7.075	4.447	4.623	4.488	6.619	8.744	IMF
Nationaal Inkomen per capita in USD	5.432	6.079	6.384	3.945	4.051	4.101			ABS/bewer. SDMO
Inflatie – gemiddelde (%)	22,0	6,9	4,4	34,9	59,1	52,4	47,3	30,7	ABS/IMF
Inflatie – e.o.p. (%)	9,3	6,9	4,4	60,7	60,7	54,6	36,4	18,5	ABS/IMF
Werkloosheidspercentage (%)	7,0	9,0	8,8	11,1	11,2	10,9	10,6	10,3	IMF
Betalingsbalans (combinatie kas- en transactiebasis)- vanaf 2017 is de data gepresenteerd o.b.v. Balance of Payment Manual 6									
Totale export- G+D (mln. USD)	<u>2.143,4</u>	<u>2.235,8</u>	<u>2.286,8</u>	<u>2.446,4</u>	<u>2.299,5</u>	<u>2.598,6</u>			CBvS
• Goud	1.608,4	1.631,6	1.732,2	1.959,5	1.792,1	1.870,6			CBvS
• Aluinaarde	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			CBvS
• Olie	178,1	206,6	171,0	154,4	204,0	347,3			CBvS
• Rijst en bananen	51,0	52,6	45,6	43,5	34,5	25,9			CBvS
• Hout en houtproducten	59,5	69,1	71,4	89,1	72,3	85,9			CBvS
• Vis en garnalen	38,8	41,6	37,5	33,6	31,9	32,4			CBvS
• Overige goederen	56,1	68,6	68,7	65,1	69,0	86,7			CBvS
• Net exports goods under merchanting	-6,9	-5,0	2,8	-1,3	-0,2	7,9			CBvS
• Diensten	158,3	170,7	157,4	102,6	95,9	143,0			CBvS
Totale import- G+D (mln. USD)	<u>1.779,9</u>	<u>2.069,8</u>	<u>2.412,7</u>	<u>1.845,1</u>	<u>1.876,4</u>	<u>2.341,6</u>			CBvS
• Diensten	569,3	666,9	815,1	562,6	537,9	640,2			CBvS
Saldo Lopende rek. (mln. USD)	69,2	-118,7	-448,3	259,8	176,1	76,3			CBvS
Saldo Kap. + Fin. rek. (mln. USD)**	-112,6	-299,2	-535,1	219,9	-44,4	-19,4			CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	1,9	-3,0	-11,2	9,0	5,8	2,2			CBvS/bewer SDMO
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)**	-3,1	-7,5	-13,4	7,6	-1,5	-0,6			CBvS/bewer SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	-4,5	-0,8	-7,3	-4,3	4,1	3,7			CBvS/bewer. SDMO
Totale goederen import (F.O.B. mln. USD)	<u>1.210,5</u>	<u>1.402,9</u>	<u>1.597,6</u>	<u>1.282,5</u>	<u>1.338,5</u>	<u>1.701,4</u>			CBvS
• Investering & transport	485,7	570,7	698,4	507,8	510,3	604,5			CBvS
• Olie	217,0	264,6	286,3	235,3	293,3	438,9			CBvS
• Voedingswaren	190,7	202,1	219,5	194,0	206,2	246,9			CBvS
• Chemische goederen	120,2	129,4	131,5	137,3	132,8	168,4			CBvS
• Overige goederen	196,8	236,2	262,0	208,1	195,9	242,7			CBvS
Internationale Reserve (mln. USD)	424,4	580,7	647,5	585,0	992,2	1.194,6			CBvS
Wereldmarktprijzen in USD									
Goud USD/troz	1.257,5	1.269,1	1.392,6	1.769,6	1.800	1.801	1.800	1.900	Wereldbank proj.
Ruwe aardolie Brent USD/vat	54,4	71,1	64,0	42,3	70,4	99,8	84,0	81,0	Wereldbank proj.
Ruwe aardolie Brent USD/vat	52,8	68,3	61,4	41,8	70,8	98,9	82,3	81,1	IMF proj.
Monetair en Financiële sector									
Liquiditeitsquote (M2 in % BBP)	65,4	64,4	73,6	84,9	80,5	80,3	61,5		CBvS/bewer SDMO

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Bron
Stand kredietverlen. a/d overheid (mln. SRD)	2.191,6	2.325,4	2.369,5	3.748	4.524	5.857	6.371	schat.	CBvS/bewer SDMO
Stand kredietverlen. a/d Private sector (mln. SRD)	8.164,1	8.094,6	8.218,8	10.787	12.805	19.762	24.273	proj.	CBvS/bewer SDMO
Verkoopkoers SRD/USD (e.o.p.)	7,5	7,5	7,5	14,3	21,3	31,9	38,5		CBvS
Verkoopkoers SRD/USD gemiddeld	7,6	7,5	7,5	9,4	18,5	24,6	38,3		CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro (e.o.p.)	8,9	8,6	8,4	17,6	23,0	33,9	40,8		CBvS
Verkoopkoers SRD/Euro gemiddeld	8,5	8,9	8,4	10,8	21,1	33,6	40,3		CBvS
Gemid. SRD debet (leen) rentevoet	14,3	14,4	15,2	14,8	14,9	14,7	14,3		CBvS
Interbancaire SRD rentevoet	17,4	10,1	11,7	11,9	9,4	85,0	50,0		CBvS
Gemid. USD debet (leen) rentevoet	9,1	8,3	8,6	7,9	8,5	8,2	8,1		CBvS
Gemid. Euro debet(leen) rentevoet	8,8	8,5	8,3	8,3	8,2	7,5	7,4		CBvS

Overheidsfinanciën en Staatsschuld (kasbasis)

Primaire balans (% BBP)	-5,8	-6,8	-15,6	-7,5	3,6	0,6			MvF/bewer SDMO
Financieringstekort incl. statistische verschillen (% BBP)	-8,7	-10,1	-18,4	-9,6	1,7	-0,6			MvF/bewer SDMO
Committeringstekort incl. statistische verschillen (%BBP)	-7,8	-6,8	-15,8	-11,0	2,4	0,0			MvF/bewer SDMO
Primaire niet minerale balans in % niet-minerale BBP	-18,3	-20,6	-31,0	-19,4	-12,3	-19,2			MvF/bewer SDMO
Fiscal impulse (%)	3,5	2,3	10,4	-11,6	-7,1	6,9			MvF/bewer SDMO
Wettelijke staatsschuld (mln. SRD)	18.093,6	18.703,8	22.513,4	46.797,4	67.174,4	103.453,7			SDMO
Effectieve Staatsschuld (mln. USD)	2.406,1	2.487,2	2.993,8	3.274,8	3.154,3	3.247,8			SDMO
Buitenlandse Schuld (mln. USD)	1.682,7	1.715,9	1.987,1	2.084,3	2.197,9	2.443,7			SDMO
Binnenlandse Schuld (mln. USD)	723,4	771,3	1.006,7	1.190,5	956,5	804,2			SDMO
Binnenland schuld aan Algemene banken (mln. USD)***	290,2	347,6	396,0	392,6	212,1	171,6			SDMO
Wettelijke staatsschuld-BBP ratio (%)	47.1%	43.3%	47.1%	76.9%	77.1%	87.0%			SDMO
Trekking op buitenlandse Leningen (mln. USD)	291,8	186,3	357,7	87,9	102,6	299,3			SDMO
Tot. schuldenlast betal. (mln. USD)	212,7	357,5	263,8	153,8	215,3	180,1			SDMO

Kwartaalstatistieken 2021-2023

Betalingsbalans (kasbasis)	2021	2021	2022	2022	2022	2022	2023	2023	Bron
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	
Totale export- G+D (mln. USD)	566,75	650,38	665,55	652,01	596,46	686,19	624,22	547,7	CBvS
• Goud	442,09	501,12	477,19	458,21	426,18	508,98	450,31	393,6	CBvS
• Olie	51,35	64,08	90,84	94,48	83,94	77,99	73,75	52,3	CBvS
• Rijst en bananen	8,94	7,36	5,93	7,69	6,93	5,43	4,76	6,6	CBvS
• Hout en houtproducten	13,15	19,53	29,85	19,65	12,97	23,39	22,28	20,6	CBvS
• Vis en garnalen	8,23	8,44	8,47	8,42	9,21	6,34	7,41	10,2	CBvS
• Overige goederen	17,77	20,58	20,63	26,97	19,49	19,60	27,35	24	CBvS
• Net exports goods under merchanting	0,34	-0,37	-0,27	2,77	2,20	3,18	-0,25	-0,3	CBvS
• Diensten	24,89	29,66	32,54	33,61	35,55	41,28	38,61	44,7	CBvS
Totale import- G+D (mln. USD)	517,46	549,58	517,44	585,46	603,15	635,55	534,48	518,8	CBvS
• Diensten	146,83	158,46	155,32	161,57	158,35	164,93	146,32	145,7	CBvS
Saldo lopende rek. (mln. USD)	18,70	3,24	102,26	-2,40	24,02	-52,57	32,32	-17,9	CBvS
Saldo Kap. Fin. rek. (mln. USD)**	-146,66	-34,27	192,74	-130,41	99,05	-179,65	81,40	-60,1	CBvS
Saldo lopende rek. (% BBP)	0,68	0,12	2,48	-0,06	0,70	-1,85	0,86	-0,52	CBvS/bew SDMO

	2021	2021	2022	2022	2022	2022	2023	2023	Bron
	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	
Saldo Kap. + Fin. rek. (% BBP)	-5,34	-1,26	4,67	-3,21	2,87	-6,33	2,17	-1,73	CBvS/bew SDMO
Saldo Statistische verschil. (% BBP)	2,75	2,50	-0,03	-0,61	4,13	0,64	1,22	-1,18	CBvS/bew SDMO
Totale goed. Import (F.O.B. mln. USD)	370,64	391,13	362,12	423,89	444,80	470,61	388,16	373,1	CBvS
• Investing & transport	132,22	135,76	135,87	141,59	158,93	168,14	150,38	114,6	CBvS
•olie	87,68	105,35	81,04	114,75	112,32	130,79	86,92	70,8	CBvS
• Voedingswaren	59,19	59,74	54,08	61,48	61,37	69,94	57,72	61,3	CBvS
• Chemische goederen	40,51	37,03	35,61	45,39	46,95	40,49	39,70	45,1	CBvS
• Overige goederen	51,04	53,25	55,52	60,67	65,22	61,25	53,44	47,9	CBvS

Overheidsfinanciën (kasbasis)

Primaire balans (% BBP)	1,3	0,2	0,2	0,4	-0,3	0,5	0,8	0,8	MvF/bewer SDMO
Financieringstekort inclusief statistische verschillen (% BBP)	0,3	-0,3	0,1	-0,3	-0,6	-0,1	0,4	0,0	MvF/bewer SDMO
Committeringstekort inclusief statistische verschillen (%BBP)	0,6	-0,1	0,3	0,1	-0,5	0,1	0,8	0,3	MvF/bewer SDMO

Maandstatistieken september 2022 – augustus 2023

	Sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei.	jun.	Jul.	Aug.	Bron
	2022	2022	2022	2022	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	2023	

Inflatie (%)

Inflatie – maand tov. maand daarvoor (%)	3.3	6.5	3.7	4.7	3.7	3.3	3.2	5.9	2.4	2.3	3.0	2.0	ABS
Inflatie – maand tov. maand vorige jaar (%)	41.9	49	49.5	54.6	55.6	57.9	59.5	65.4	65.0	54.6	56.6	53.5	ABS

Internationale in USD

Internationale Reserve	1.029	1.045	1.032	1.195	1.219	1.188	1.186	1.138	1.076	1.091	1.096	1.062	CBvS
------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------

Wereldmarktprijzen in USD

Goud USD/troz	1.680	1.664	1.725	1.797	1.897	1.854	1.912	1.999	1.992	1.942	1.951	1.918	Wereld- bank
Ruwe aardolie USD/vat	88,2	90,3	87,3	78,0	80,4	80,2	76,4	82,4	74,1	73,2	78,9	84,7	Wereld- bank

Liquiditeitsquote (M2 in % BBP), M0 en de stand v/d totale kredietverlening (mln. SRD)

Liquiditeitsquote	67.6	73.4	78.4	80.1	53.6	56.0	57.8	60.7	61.3	61.0	62.3	61.5	CBvS/be- wer. SDMO
M0 (ruime def.)	23.723	25.204	26.513	27.470	29.489	28.890	29.465	29.608	28.448	27.589	29.377	27.224	CBvS
M2	58.625	63.624	67.957	69.485	70.738	73.876	76.195	80.082	80.861	80.509	82.254	81.105	CBvS
Stand tot. kredietverlen.	21.555	23.331	24.911	25.619	26.892	27.853	29.084	30.689	30.985	31.014	30.975	30.664	CBvS/be- wer. SDMO
Stand kredietverlening a/d overheid	5.059	5.576	5.909	5.857	5.884	6.004	6.179	6.439	6.409	6.426	6.433	6.371	CBvS/be- wer. SDMO
Stand kredietverlening a/d private sector	16.497	17.756	19.002	19.762	21.049	21.848	22.906	24.251	24.576	24.588	24.542	24.273	CBvS/be- wer. SDMO

CBvS Wisselkoersen (verkoopkoersen bankpapier) ****

SRD/USD (e.o.p.)	24,4	25,1	28,9	29,8	30,9	31,1	31,9	33,2	35,1	38,6	37,3	38,1	CBvS
SRD/USD gemiddeld	23,1	24,6	27,4	29,3	30,9	31,1	31,9	33,2	35,1	37,8	37,9	38,1	CBvS
SRD/Euro (e.o.p.)	24,6	24,8	27,0	28,6	30,4	31,2	32,8	34,3	36,4	40,7	39,3	40,2	CBvS
SRD/Euro gemiddeld	23,1	24,5	26,4	27,6	30,4	31,2	32,8	34,3	36,4	39,6	40,1	40,0	CBvS

Gemiddelde debet (leen) rentevoeten (%)

SRD kredieten	14,8	14,6	14,5	13,4	13,4	13,6	13,5	13,6	14	14,1	14,3		CBvS
Interbancaire SRD rentevoet	10,0	10,0	10,0	85,0	-	-	-	-	-	-	50,0	-	CBvS

	Sept. 2022	okt. 2022	nov. 2022	dec. 2022	jan. 2023	feb. 2023	mrt. 2023	apr. 2023	mei. 2023	jun. 2023	Jul. 2023	Aug. 2023	Bron
USD kredieten	8,0	8,1	8,1	8,2	8,2	8,1	8,2	8,1	8,2	8,2	8,1	8,0	
Euro kredieten	7,7	7,7	7,6	7,5	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,3	
Overheidsfinanciën (mln. SRD) en Staatsschuld (mln. USD)													
Tot. inkomsten kasbasis	2.047	2.215	2.882	2.416	2.705	1.928	2.560	2.547	3.148	2.852	3.181	2.749	MvF
Tot. uitgaven kasbasis	2.351	2.135	2.567	2.893	2.274	2.254	2.272	2.468	3.451	2.790	3.123	3.437	MvF
Primaire balans (%)	-0,2	0,2	0,5	-0,2	0,5	0,0	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	-0,3	
Financieringsresultaat (%)	-0,5	0,0	0,5	-0,5	0,4	-0,3	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,1	-0,5	MvF
Wet.staatsschuld (mln SRD)	62.663	72.685	74.006	77.652	78.918	109.079	116.254	121.841	121.158	121.625	125.150	124.958	SDMO
Schuld a/d CBvS (mln SRD)	11.214	11.275	11.335	11.250	11.310	11.149	11.209	11.268	11.068	11.128	11.187	10.994	SDMO
Schuld a/d Alg. Banken (mln SRD)***	4.795	5.219	5.556	5.466	5.457	5.709	6.063	6.274	5.946	5.930	5.874	5.811	SDMO
Effectieve Staatsschuld In mln. USD	3.150	3.038	3.013	3.248	3.273	3.227	3.219	3.241	3.204	3.236	3.243	3.244	SDMO
Buitenlandse Schuld	2.279	2.274	2.277	2.443	2.452	2.434	2.451	2.480	2.460	2.497	2.510	2.507	SDMO
Binnenlandse Schuld	870	764	736	804	822	793	768	761	744	739	734	737	SDMO
Wettelijke staats-schuld-BBP ratio (%)	107	124	126	132	117	122	130	136	135	136	140	140	SDMO
Trekking op buitenlandse schuld (mln. USD)	1,1	4,6	10,4	161,2	4,9	0,1	7,8	3,2	1,8	40,7	9,0	7,5	SDMO
Tot. schuldenlastbetal. (mln. USD)	22,9	29,5	44,2	52,2	19,3	18,0	8,5	9,8	36,6	18,4	18,4	13,6	SDMO

e.o.p. = end of period

ABS- Algemeen Bureau voor de Statistiek, IMF- Internationale Monetaire Fonds, CBvS- Centrale Bank van Suriname, MvF-Ministerie van Financiën & Planning,

SDMO- Suriname Debt Management Office (Bureau voor de Staatsschuld)

* BBP cijfers voor 2020-2022 zijn voorlopige cijfers

** Dit is het saldo van vermogensoverdrachten van de financiële rekening van de betalingsbalans.

*** Binnenlandse schuld aan de Algemene Banken betreft schatkistpapier en verstrekte kredieten.

Uitleg bepaalde begrippen:

1. Overheids financieringstekort is het saldo van overheidsinkomsten minus uitgaven. Als het saldo een tekort is, dan zal dit tekort met het aangaan van schulden gefinancierd moeten worden en daarmee ook de staatsschuld doen stijgen.
2. Overheids commiteringstekort is het financieringstekort minus de betaalde achterstallige betalingen van de overheid, die betrekking hebben op voorgaande begrotingsjaren.
3. Primair overheidssaldo is het financieringssaldo exclusief de interestbetalingen op overheidsschulden. Het primair saldo geeft aan in welke mate het beleid bijdraagt aan het aantrekken van nieuwe schulden, zonder rekening te houden met betalingen op oude schulden.
4. Om de fiscale impuls voor procycliciteit aan te geven, wordt er van het primaire tekort de inkomsten uit de mineralen sector afgetrokken en het geheel wordt uitgedrukt in procenten van het BBP, exclusief de mineralen sector.
5. Het verschil tussen de effectieve en wettelijke staatsschuld is de wisselkoers die gebruikt wordt om vreemde valuta schulden om te zetten in SRD. Bij de compilatie van de wettelijke schuld moeten vreemde valuta schulden tegen het jaareinde wisselkoers van het laatst gepubliceerde BBP door het ABS, in SRD worden omgezet. Bij de effectieve schuld berekening, die gebaseerd is op de internationale schuld definitie, wordt de wisselkoers gehanteerd van het moment, waarop de schuld betrekking heeft. De wet op de staatsschuld is bij de laatste aanpassing in maart 2023 in lijn gebracht met internationale standaarden.
6. De effectieve schuld-BBP ratio is berekend o.b.v. het BBP (projectie) van het respectieve jaar, terwijl de wettelijke schuld-BBP ratio gebaseerd is op het laatste BBP cijfer van het ABS.